

Naturvernforbundet

Trøndelag

Til NVE
nve@nve.no

Trondheim 12. februar 2026

Høring angående utredningsprogram for Garbergselva kraftverk

I St.prp. nr. 75.2003-2004 er Garbergselva omtalt i kap. 9.12.2. Her er konklusjonen «*Styringsgruppen foreslår at vassdraget tas inn i verneplanen slik at dette sammen med evt. opprettelse av nasjonalpark vil sikre vassdragets helhet.*»

Dette er en konklusjon som NVE i 2026 må legge til grunn ved behandling av meldinga fra Clemens Kraft om å bygge ut kraftproduksjon i Garbergselva. Søknaden bør avvises med samme grunnlag som tidligere.

Bakgrunn

Nå er det slik at det tidligere har vært forslag om å bygge ut kraftproduksjon i Garbergselva.

Prestfossan kraftverk (2011 – 2019)

I brev fra OED 6. september 2019 blir søknaden om konsesjon for utbygging av Prestfossan kraftverk stoppa. Konklusjonen er som følger:

Etter en samlet vurdering finner departementet at fordelene og nytten ved tiltaket er mindre enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Vilkåret for å gi tillatelse er dermed ikke oppfylt, jf. vannressursloven § 25.

Innsigelsen fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag (Trøndelag) tas til følge.

Departementet omgjør NVEs vedtak om å gi tillatelse til Prestfossan kraftverk til avslag. Dette vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28, tredje ledd første punktum.

Brevet har en grundig gjennomgang av saksgangen som ledet fram til denne konklusjonen. Statkraft sin søknad er dermed avslått og det er ikke gitt åpning for å anke. I avslaget er det særlig lagt vekt på at Fylkesmannen i Trøndelag har i brev av 28.09.2018 uttalt følgende:

"[...] Hvis dagens kunnskap hadde vært tilgjengelig i 2016, da vi avga vår andre uttalelse i saken, hadde Fylkesmannen med høy sannsynlighet frarådd utbygging og varslet innsigelse også knyttet til natur- og miljøverdiene i vassdraget. Vi viser derfor nå til føre var bestemmelsen i naturmangfoldloven (§ 9), og minner om at det på bakgrunn av nye opplysninger, er nødvendig å gjøre nye vurderinger etter

prinsippene i naturmangfoldloven § 8-12, da dette tidligere er gjort på mangelfullt kunnskapsgrunnlag."

Videre skriver NVE i brevet med avslag:

Etter at NVE hadde gitt konsesjon til Prestfossen kraftverk, tok Naturvernforbundet initiativ til en ny kartlegging av det biologiske mangfoldet. Resultatet av denne kartleggingen framgår i et notat datert 07.11.2017 med tilhørende faktaark for sju naturtypelokaliteter. Fylkesmannen er av den oppfatning at dersom den siste kartleggingen hadde vært kjent da Fylkesmannen uttalte seg til utbyggingsplanene, ville Fylkesmannen også frarådet tiltaket begrunnet i hensynet til naturmangfoldet, og innsigelse ville ha vært vurdert også på dette grunnlaget.

Kjelstadfossen kraftverk (2019 – 2023)

I 2019 søkte Selbu Energiverk om å bygge kraftverk for å utnytte fallet i Kjelstadfossen. Denne søknaden fikk avslag fra NVE i brev 17.04.2023. I avslaget skriver NVE bl.a.:

Hvorfor gir NVE avslag?

Garbergselva er en del av funksjonsområde til en storørretbestand av nasjonal verdi, og av hensyn til samlet belastning og føre-var-prinsippet mener NVE det er svært sannsynlig at en utbygging av Kjelstadfossen kraftverk vil forringe storørretforekomsten i Selbusjøen. Tiltaket vil videre gjøre Kjelstadfossen mindre attraktiv for lokalbefolkningen og elvepadlere, ved at opplevelsesverdien svekkes og ved at elvestrekningen ikke vil kunne brukes til fossepadling. Utbyggingen vil føre til et større terrenginngrep, og er anleggsteknisk krevende å gjennomføre. I NVEs samlede vurdering vektlegges det også at ingen av høringspartene var positive til tiltaket og at Statsforvalteren i Trøndelag fremmet innsigelse til utbyggingen. Fordelene anses ikke som store nok til å veie opp for de miljø- og samfunnsmessige ulempene av utbyggingen.

Hva er nytt i 2026?

Når nå Clemens Kraft søker om å bygge ut hele fallet fra Prestfossen til nedenfor Litjmoen med en brutto fallhøyde på 298 m, er det grunn til å spørre om hva som er nytt. Saksbehandlingen som er referert over viser at det var gode grunner til at forslag om utbygging ble stoppet. Etter kartlegging i 2017, og alle andre grunner som ble vektlagt, er etter vårt syn kunnskapen om å ta vare på elva blitt forsterket. I [kartet](#) fra Artsdatabanken vises det at i området av elva som vil bli berørt, er det nå registrert 33 funn av rødlistearter. Her er siste registreringer fra september 2025. Det betyr at grunnlaget for å sikre elva mot utbygging er forsterka.

I søknaden er ordet **avbøtende tiltak** nevnt 28 ganger. Dette er noe som skal vurderes, men ikke i noe tilfelle vil slike tiltak gi noen verdi som garanterer for at ikke naturverdier går tapt. Spesielt i anleggsperiode vil det være stor fare for at utslipp vil påføre stor skade.

Krav til konsekvensutredning

På alle de områdene Clemens Kraft har listet opp for kartlegging er det viktig at NVE stiller krav til omfang av tid til kartlegging. Dette gjelder alle naturverdier både i elva, områdene rundt og i lufta. Eksempelvis bør det presiseres at for vegetasjon, fisk, vilt og fugl må det bli stilt krav om at det skal kartlegges både vår og høst.

Tid og omfang av kartlegging må presiseres i kravet til konsekvensutredning.

Det er også verdt å merke seg at i 2017 skrev NVE:

NVE har også vurdert virkningene av å legge øvre del av rørgata i tunell som fremmet i utbyggingsalternativ 3. Vi mener at nytteverdien ved å pålegge tunell ikke er stor nok, og legger også vekt på at dette alternativet vil medføre landskapsinngrep knyttet til etablering av rigg og massedeponi.

Med utvida tunell for timeregulering av produksjon vil mengden masser øke med 82 000 m³. Dette vil føre til at omfanget av arealer som blir berørt av transport og midlertidig deponering, øker dramatisk. **Det betyr at arealer som ikke representerer permanent arealbehov må bli kartlagt fordi skader som bruken vil påføre vil framstå som permanent.** I søknaden er dette arealet oppgitt til 56,5 da ved alternativ A. Dersom det i tillegg blir reguleringsmagasin i tunell må vi gå ut ifra at et enda større areal blir berørt. **Det må bli definert i kor stor grad midlertidige areal kan bli definert som midlertidig og hvilke krav det skal bli stilt til restaurering av disse.**

Avrenning fra deponerte masser. Det må bli gjennomført undersøkelse av mineraler og grunnstoff i tunellmasser som kan forurense vassdrag og grunnforhold. Dette må bli gjort før konsesjon kan bli gitt.

Isgang og frostrøyk nedenfor Litjmoen

I teksten for prosjektet står følgende:

Tilløpstunnelen planlegges som flat tunnel som kan fungere som døgnmagasin. Ved middelvannføring ved inntakspunktet planlegges tunnelen å ha en kapasitet for drift ved største slukeevne i ca. 5 t/døgn.

Dette betyr at sjøl om det om vinteren i gjennomsnitt er liten produksjon vil det i timer med høg pris (høg etterspørsel) være full vannføring ut i kanal og ut i Selbusjøen. Maks slukeevne er oppgitt til 9,8m³/s. Dette vil være vann med temperatur som kanskje er +5 °C. Det er derfor stor fare for at elva vil være åpen ut i Selbusjøen. Det er fint at det i prosjektet står:

Det må stilles krav til størrelse på endring i vannføring ved avløpet for å ivareta forholdene for fisk. Dette må omfattes av relevant fagrapport i konsekvensutredningen.

Men konsekvens av åpen elv og frostrøyk må også med i vurderinga.

Elva som fysisk sperre for beitedyr

Redusert vannføring i elva kan føre til at elva ikke lengre vil fungere som sperre for beitedyr. Dette kan føre til at grunneiere med beiterett vil forlange at det blir satt opp fysisk gjerde på begge sider av elva i en lang strekning. I så fall vil dette representere et vesentlig inngrep som vil forringe naturverdiene i og rundt elva. Slike konsekvenser må bli tatt med i det som må vurderes.

Et sammenhengende område av nasjonal verdi

Garbergselva er et sammenhengende vannløp fra Skarvan- og Roltdalen nasjonalpark – Stråsjøen- og Prestøyan naturreservat med særprega meander – fossefall like etter naturreservatet og til utløpet i Selbusjøen. Dette er et område med en helhet av naturverdier som er svært viktig å ta vare på. I St.prp. nr. 75.2003-2004 er Garbergselva omtalt i kap. 9.12.2. Her er konklusjonen *«Styringsgruppen foreslår at vassdraget tas inn i verneplanen slik at dette sammen med evt. opprettelse av nasjonalpark vil sikre vassdragets helhet.»*

Skarvan- og Roltdalen nasjonalpark ble opprettet i 2004, og etter mer enn 20 år er dette en konklusjon som bør være forsterka. Når NVE skal vurdere konsekvens ved utbygging av kraftproduksjon i Garbergselva, må det altså legges til grunn at elva har nasjonal verdi og inngår i en helhet med store naturverdier.

Med hilsen

Magne Vågsland, styreleder i Naturvernforbundet i Trøndelag